

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET

Kuppikallion ympäristön koekaivaus

Jan Fast 1996

Arkkiv. no. 18/7.1.1997

M

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET

Kuppikallion ympäristön
koekaivaus.

Jan Fast 1996

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	1
2.	KARJAA LÄPP LILLA NÄSET - KOEKAIVAUSPAIKAN ESITTELY	2
3.	KUPPIKALLION SIJAINTI JA ALUEEN TOPOGRAFIA	3
4.	KAIVAUSTEKNIikka	3
5.	MAALAJIT / LÖYTÖKERROS	4
6.	LÖYTÖMATERIAALI <i>puutavuu 1.11.98 SS</i>	5
7.	YHTEENVETO	6
8.	NEGATIIVI- JA DIAPOSITIIVILUETTELO	7
	OTE PERUSKARTASTA	8
	KARTAT	9
	KUVATAULUT	12

1. JOHDANTO

Karjaan kaupungin Läppin kylässä sijaitsevalla Lilla Näsetillä suoritti allekirjoittanut arkeologisen koekaivauksen 5. - 9. 6. 1996. Kaivauksen kustansi Karjaan kurssikeskus. Kaivajina toimivat kurssin osallistujat, yhteensä neljä henkilöä.

Lilla Näsetin kuppikallion löysi Karjaalainen harrastaja-arkeologi *Lisbet Jung* ja paikan tarkastivat arkeologit *Anna-Liisa Hirviluoto* ja *Esa Suominen* kesällä 1982. Suominen ja Hirviluoto tekivät kuppikallion lähiympäristöön kaksi koepistoa josta löytöinä saviastianpala ja palaneita luita. Varsinaisia kaivaustutkimuksia ei paikalla ollut tätä ennen suoritettu.

Vuoden 1996 oekaivauksen tarkoituksena oli selvittää oliko kuppikallion ympäristössä muinaisjäännös.

Tutkimusapulaisena koekaivauksella toimi arkeologian opiskelija fil.yo. Sani Koponen.

Helsingissä 28.12.1996.

Jan Fast

2. KAIVAUSPAIKAN ESITTELY

- Kylä: Läpp.

- Tila: Bäljars RN:o 1:29 om. Karjaan kaupunki.

- Peruskartta: 2014 07 SNAPPERTUNA, pain. Hki 1982 .

- Kuppikallion koordinaatit:

x = 6659 92

y = 2480 97

z = 12,64 m.

- Kaivauslöydöt: KM 29905: 1 - 37.

- Aiemmat löydöt alueelta: KM 21369:1-5

- Aiemmat tutkimukset alueella:

Tark. Anna-Lisa Hirviluoto ja Esa Suominen 1982.

Sivut ovat kuvatauluja, joissa on kuvat negatiiveista: 105439 - 105445.

Diapositiivit : 35225 - 35231.

Luettelot negatiiveista ja diapositiiveista ovat kertomuksen lopussa s. 7

3. KUPPIKALLION SIJAINTI JA ALUEEN TOPOGRAFIA

Lilla Näsetin kuppikallio sijaitsee n. 2 km linnuntietä etelälounaaseen Karjaan rautatieasemalta. Se on Lämpträsketin länsipuolella oleva peltojen ympäröimä pitkänomainen saareke, josta on n. 100 m rantaan. Paikalla on kaksi kalliopaljastumaa, joista pohjoisempi on kuppikallio (kuppeja 9-11). Avokallion koko on 8,40 x 6,50 m. Ympärillä kasvaa katajia ja koivuja. Näköala aukeaa Lämpträsketille.

Aluskasvillisuus on paikoin hyvin rehevää koostuen pääosin heinäkasveista. Alue on 60 luvulle saakka ollut laitumena. Aivan kuppikallion vieressä olevalla järveen laskevalla laakealla kalliolla on järjestetty tanssiaisia vielä 1950-1960 luvulla.

4. KAIVAUSTEKNIikka

Kaivaustyö aloitettiin paaluttamalla neliömetrin suuruisia koekuoppia sekä pohjois-etelä että itä-länsi suunnassa 10 metrin etäisyydelle toisistaan peruskoordinaatteina keskimäinen ruutu 500/100. Koekuoppia oli kaikkiaan 14 kpl. Kuppikallion kupeessa olevaa löytörikasta koekuoppaa 513/106 laajennettiin kolmen neliömetrin suuruisiksi. Kaivettu kokonaispinta-ala oli 16 neliömetriä.

Koekuoppien turvekerros poistettiin lapiolla. Laajennetulla kaivausalueella kaivaminen suoritettiin pelkällä kaivauskerroksissa 10 cm kerroksina puhtaaseen pohjamaahan asti. Neliömetrin suuruiset koekuopat kaivettiin kerralla pohjamaahan asti joko pelkällä tai lapiolla. Kaikki kaivettu maa seulottiin pienimpien esinelöytöjen talteensaamiseksi.

Löydöt otettiin pääosin talteen neliömetrin tarkkuudella minkä lisäksi kaikkien esineiden tarkat x- ja y- koordinaatit mitattiin ja löytökorkeus vaaittiin.

Kaivausalueet varmistettiin vielä lopuksi lapiolla kaivaen. Tutkimuksen jälkeen kaivausalueet peitettiin huolellisesti.

Kaivauksen kiintopisteenä käytettiin kuppikallion syvintä kuppiä (lukema $104 = \frac{12,64}{9,28}$ mpy).

Tutkimustyö dokumentoitiin sekä valokuvaamalla että piirtämällä. Laajennetun alueen kaivaustasoista valokuvattiin ja piirrettiin tasot 1-2, minkä lisäksi otettiin työ- ja yleiskuvia. Myös kuppikallio valokuvattiin ja piirrettiin mittakaavaan 1:10. Hyvin heikosti erottuvien kuppien syvyys oli yleensä n. 5 mm, mutta suurimman n. 10 mm (ks. kartta kuppikalliosta kuppi 1).

Tasokartat piirrettiin 10 cm:n välein mittakaavaan 1:25, kuten myös pinta/pohjavaaituskartta. Yleiskartta laadittiin Karjaan kaupungin suunnittelukartan pohjalta mittakaavaan 1:2000.

5. MAALAJIT / LÖYTÖKERROS

Ainoastaan laajennetussa koekuopassa, kuppikallion vieressä, oli havaittavissa selvä nokinen kulttuurimaakerros. Pienehköistä särmikkäistä kivistä koostuvaa kalmistokiveystä oli täällä kahdessa kerroksessa. Sysimustaa nokimaata oli n. yhden neliömetrin alueella ruuduissa 515/105 - 106. Löydöt keskittyivät selvästi tämän hyvin selvästi erottuvan mustan nokimaan alueelle.

Myös eteläisemmän kalliopaljastuman viereen tehdyssä koekuopassa (480/88 - 89) maa-aines oli noensekaista hiekkaa. Tästäkin koekuopasta saatiin joitakin löytöjä (saviastianpaloja ja palanutta luuta). Muinaisjäännöksen luonteesta ei kuitenkaan saatu täyttä varmuutta. Kyseessä voi yhtä hyvin olla asuinpaikka tai kalmisto.

Kaikkien muiden koekuoppien maa-aines oli multaa ja sen alla puhdasta savea. Koekuoppien syvyys maanpinnasta oli n. 15 - 30 cm. Multakerroksen paksuus oli n. 5-10 cm.

6. LÖYTÖAINEISTO

Lähes kaikki koekaivauksen löydöt löytyivät laajennetun koekuopan alueelta. Merkittävimmät tältä alueelta löytyneet esineet ovat kolme rautaista keihäänkärkeä, joista kaksi on väkäsellisiä. Keihäänkärjet löytyivät mustatsta nokimaasta, joka sisälsi runsaasti palaneen luun palasia (joukossa ihmisen hampaiden katkelmia), muutamia saviastian palasia ja savitiivistettä. Kaikki saviastian palat ovat koristelematonta rautakauden yleiskeramiikkaa.

Koekuopasta 520/110 (kuppikallion alta) löytyi tummansinisen lasimassahelmen katkelma. Koekuopista 522/106 ja 480/88 - 89 löytyi saviastian palasia ja palanutta luuta. Koekuopasta 522/106 löytyi myös savitiivistettä. Kaiki muut koekuopat olivat löydöttömiä.

Koekaivauksen esinelöytöjä:

Keihäänkärkiä	3 kpl
Helmen katkelmia	1 kpl
Saviastian reunapaloja	2 kpl
Saviastian kylkipaloja	36 kpl
Savitiivistettä / kuonaa	34/2 kpl
Hampaan katkelmia	6 kpl
Palaneita luunpaloja	n. 2398 kpl

7. YHTEENVETO

Karjaan Lilla Näsetissä vuonna 1996 koekuopin tutkittu kokonaispinta-ala oli 16 neliömetriä.

Koekaivauksessa tukittiin kuppikallion lähiympäristöä. Kuppikallion vierestä tavatut löydöt osoittivat paikalla sijaitsevan kansainvaellusaikaisen kalmiston. Metallinpaljastimen antamien signaalien mukaan hautauksia saattaa olla paikalla useampiakin kuin nyt tukittu. Kalmistoon liittyvistä löydöistä merkittävimpiä ovat kolme keihäänkärkeä, jotka löytyivät selvästi nokimaakeskittymästä. Nokimaa sisälsi myös saviastianpaloja, palanutta savea ja runsaasti palaneen luun katkelmia. Koekuopasta, osittain sekoittuneesta maasta, aivan kuppikallion alapuolelta löytyi tummansinisen silmällisen lasimassahelmen katkelma.

Myös toisen kalliopaljastuman kohdalta (kuppikalliosta etelään) saatiin muutamia löytöjä (saviastianpaloja ja palanutta luuta). Paikalla sijaitsee todennäköisesti asuinpaikka tai kalmisto.

Lilla Näsetin muinaisjäännös on läntisellä Uudellamaalla harvinainen, poikkeuksellisen hyvin säilynyt ja tieteellisesti arvokas kansainvaellusaikainen uhripaikka- ja kalmistokokonaisuus. Muinaisjäännös on viipymättä siirrettävä luokkaan I ja vahingontekojen ehkäisemiseksi varustettava asianmukaisin suojelukyltein.

8. NEGATIIVI- JA DIAPOSITIIVILUETTELO

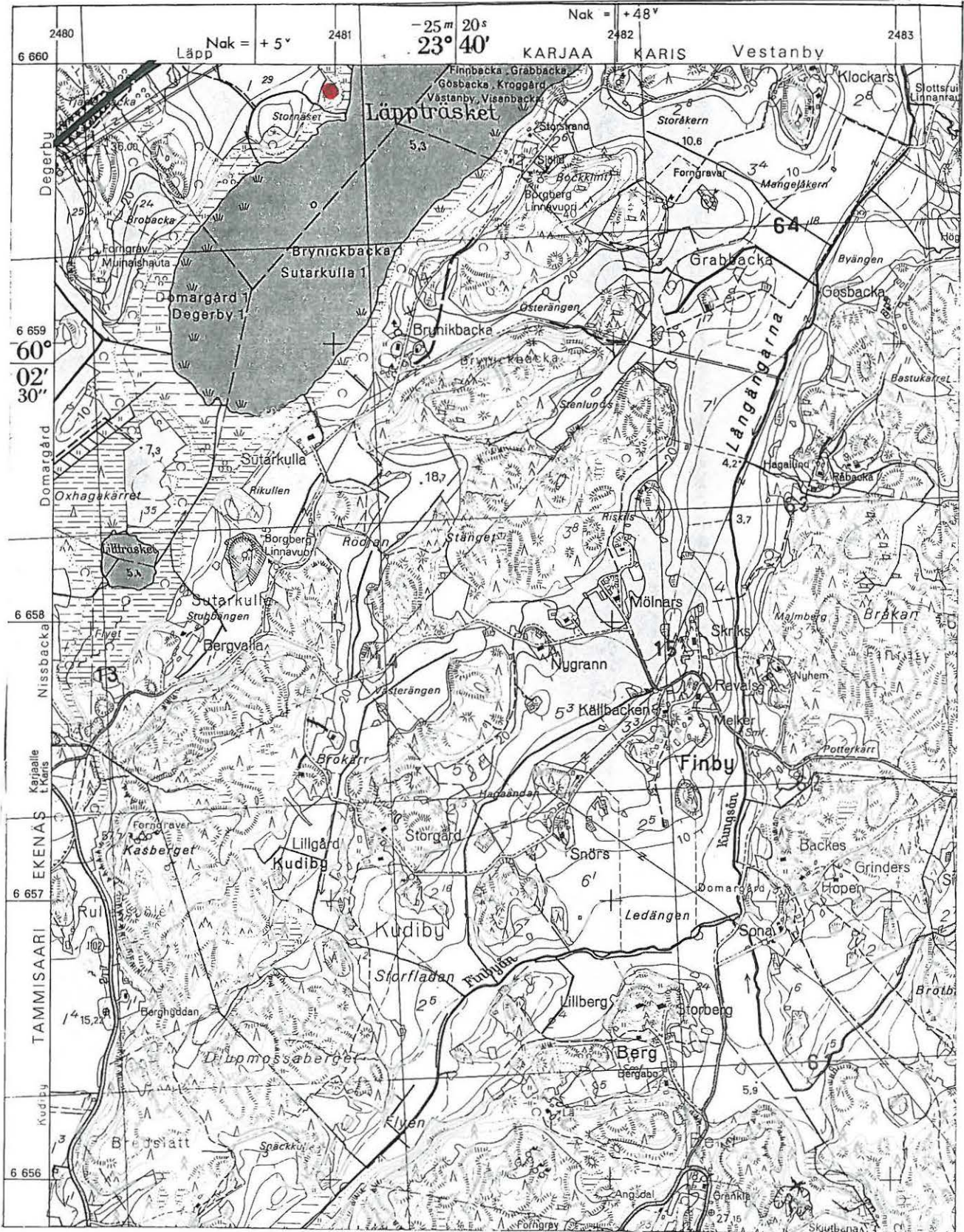
Negatiivit:

- F:105439 Yleiskuva. Lilla Näsetin kalmisto ja uhripaikka kuvattuna luoteesta. Osa panoraamasta.
- F:105440 Kuten edellä.
- F:105441 Työkuva. Tutkimusapulainen fil. yo Sani Koponen dokumentoi kuppikallion kuppeja. Kuvattu luoteesta
- F:105442 Työkuva. Laajennetun koekuopan 1. kerrosta kaivetaan. Kuvattu koillisesta.
- F:105443 Laajennettu koekuoppa tasossa 1. Taustalla kuppikallio. Kuvattu kaakosta.
- F:105444 Laajennettu koekuoppa tasossa 1. Keihäänkärkipari löytöpaikallaan (ei in situ). Kuvattu etelästä.
- F:105445 Keihäänkärkipari löytöpaikallaan (ei in situ). Kuvattu n. koillisesta.

Diapositiivit:

- 35225 Yleiskuva. Lilla Näsetin kalmisto ja uhripaikka kuvattuna luoteesta.
- 35226 Lilla Näsetin kuppikallio. Kuvattu n. luotesta.
- 35227 Työkuva. Tutkimusapulainen fil. yo Sani Koponen dokumentoi kuppikalliota.
- 35228 Työkuva. Laajennetun koekuopan 1. kerrosta kaivetaan. Kuvattu n. luoteesta.
- 35229 Laajennettu koekuoppa tasossa 1. Kuvattu n. kaakosta.
- 35230 Keihäänkärkipari löytöpaikallaan (ei in situ). Laajennettu koekuoppa taso 1. Kuvattu n. lounaasta.
- 35231 Keihäänkärkipari löytöpaikallaan (ei in situ). Kuvattu n. koillisesta.

KARTTA 1.

Ote peruskartasta 2014 07 SNAPPERTUNA, H:ki 1982.

Kuppikallion koordinaatit: X=6659 92 Y=2480 97 Z=12,64.

Tutkimusalue merkitty karttaan punaisella (●).

KARJAA LÄPP ULLA NÄSET

J.Fast 1996

Yleiskartta (pohjana kaupungin suunnitteluk.)

Mk 1:2000

Kp 104 (9,28mpy)

Piirt.S.Koponen

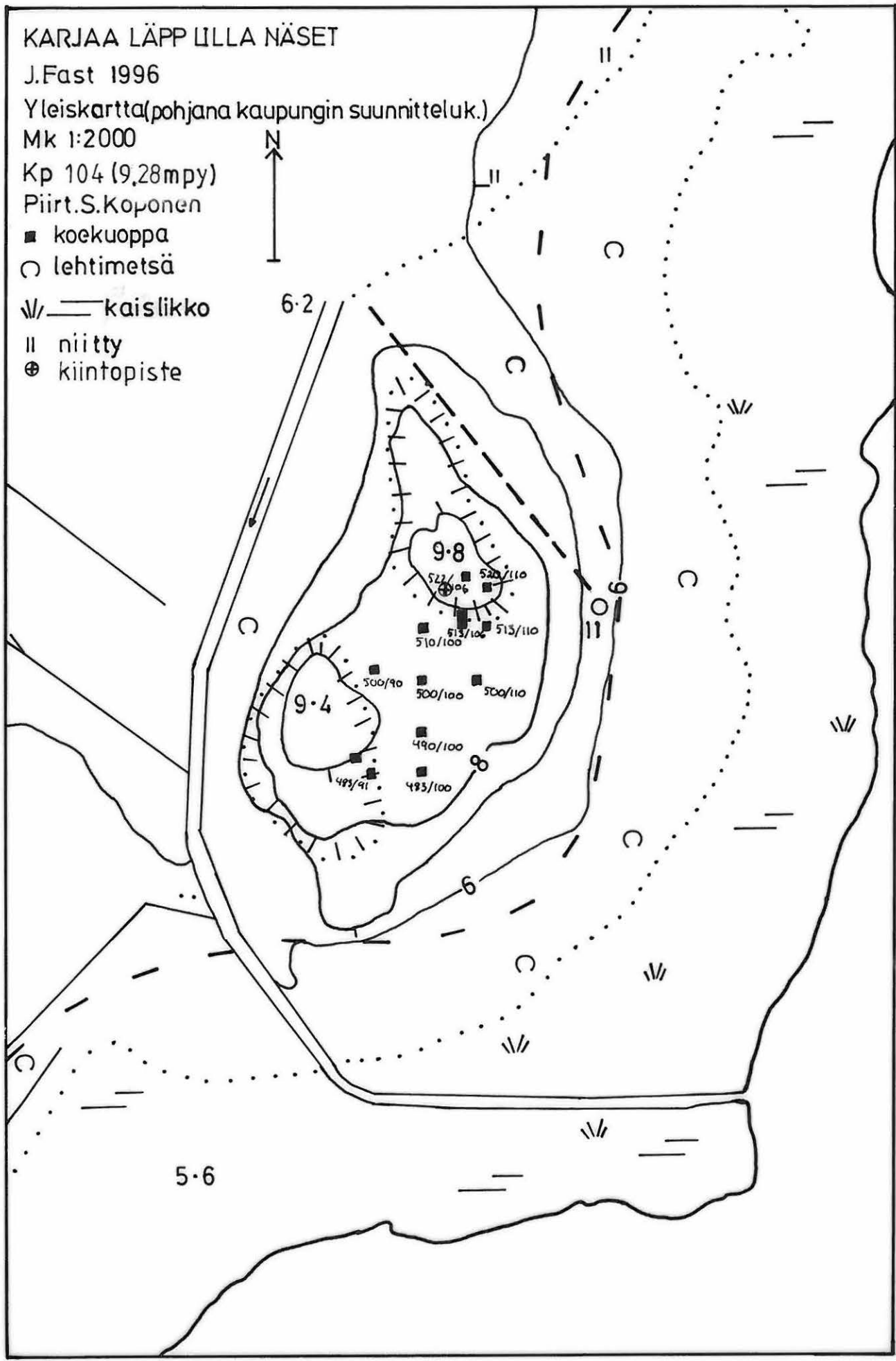
■ koekuoppa

○ lehtimetsä

∖ / — kaislikko

|| niitty

⊕ kiintopiste

5-6

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET

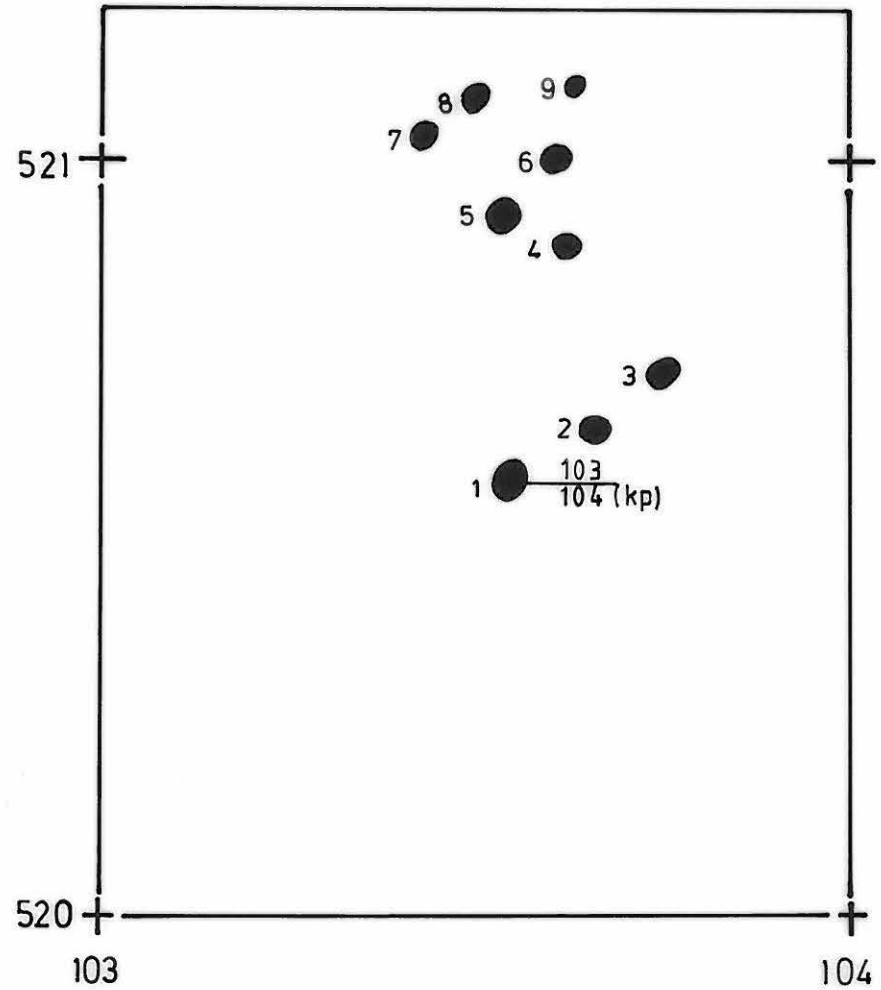
Jan Fast 1996

Kuppikallion "varmat" kupit

Mk 1:10

Kp 104 (9,28 mpy)

Piirt. S. Koponen

0 50 cm

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET

Jan Fast 1996

Taso-, pinta- ja pohjavaaituskartta

Tasot 1-2

~~Mk 1:25~~

Kp 104 (42,64 mpy) 9,28 m.p.y.

Piirt. S. Koponen

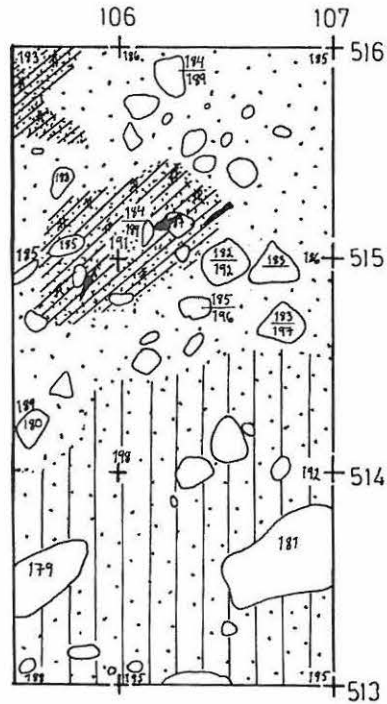

- Mullansekainen hiekka
- Noensekainen hiekka
- Hiilensekainen nokimaa

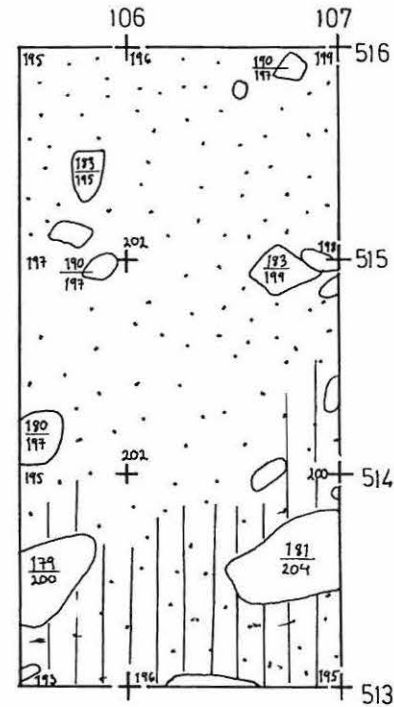
- Kivi
- Keihäänkärkiä

0 2m

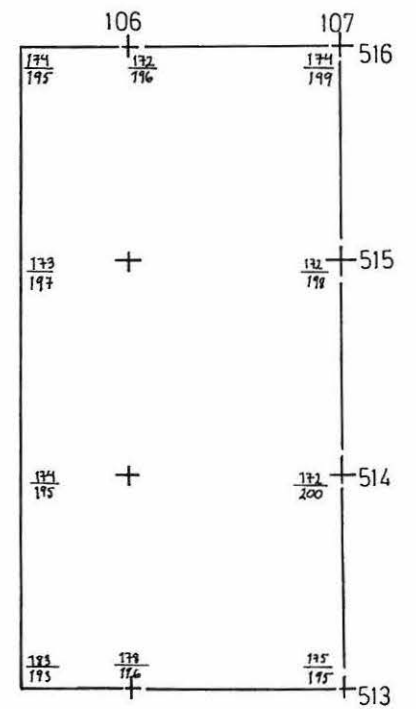
TASO 1

TASO 2

PINTA- JA POHJAVAAITUS

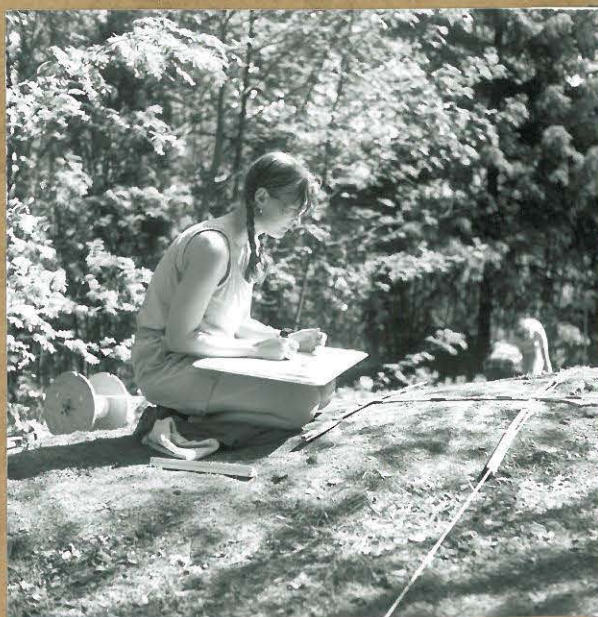

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET
J.FAST 1996

f: 105439 - 105440

Yhteishuone. Lilla Näsetin kaatisto ja uhripaikka kuvattuna luotesta.

f: 105441

Työkummi. Tutkimusapulakkojen Fil. yo. saati kopouen dokumentto, kuppikallion kuppeja. Kuvattiin luotesta.

KARJAA LÄPP LILLA NÄSET

J. FAST 1996

f: 105 442

TÖSKUVA. LAMPELLETTU KÖRBUOPPA 1. KOSTA
KAINETAAS. KUVATU KOILLISESTA.

f: 105 443

LAMPELLETTU KÖRBUOPPA TASOISSA 1. TAUSTALLA
KUPPIKANNID. KUVATU KARKOSTA.

f: 105 444

LAMPELLETTU KÖRBUOPPA TASOISSA 1. KEIHÄÄN-
KÄÄKIPARI LÖYTÖPANKALLAAN (EI IN SITU). KU-
VATU ETELÄSTÄ.

f: 105 445

KEIHÄÄNKÄÄKIPARI LÖYTÖPANKALLAAN
(EI IN SITU). KUVATU N. KOILLISESTA.

KROGGÅRDSMALMEN

Tarandgravarna hittades när man skulle bygga en transformator på Gjutaregatan. Nils Cleve undersökte gravfältet 1932 och 1937. Där fanns 3 låga ovala stensättningar vilka var redan delvis förstörda innan utgrävningen (på en transformatorbygget) med flera skelettgravar i varje stensättning.

Stensättning I-II: År 1932 grävdes två stensättningar ut. De var 7 x 5 meter samt 9 x 5 meter i storlek, innehöll 1-3 stenlager och innehöll skelettgravar. Skelettgravarna var direkt under ytlagret och föremålen var täckta av endast 5 cm tjockt sandskikt.

Stensättning I hade till större delen förstörts av byggnadsarbetet men 1 säker skelettgrav undersöktes. Liket låg högst antagligen i en träkista samt inlindad i näver. Kistan hade m.a.o. knappt varit nedgrävd i jorden. Man hittade 7 armringar från denna stensättning så antalet skelettgravar har säkert varit högre än en.

Stensättning II hade 4 intakta skelettgravar men även här bör det ursprungliga antalet gravar ha varit högre. Dessa gravar innehöll spjut, knivar och yxor samt armringar, ögonfibulor och en stor herdestavnål. Föremålen är både av Preussiska och baltiska typer. Under utgrävningens lopp tog man bort de två stensättningar eftersom de var delvis förstörda.

Stensättning III: Den NW stensättningen som grävdes ut 1937 rekonstruerades senare på platsen. Den var den största stensättningen. Den bestod av två områden och den innehöll både skelett- och brandgravar. Totalt bör det ha funnits minst 14 individer i graven.

Gravarna dateras till tidig romersk järnålder, d v s 1-200 e.Kr. Man trodde tidigare att dessa människor varit ester som koloniserat den finska kusten, från Ösel eller norra Estlands kust (Virumaa). Idag tolkar man gravarna tillhöra lokala människor.

Fynd: holkyxor, spjutspetsar, knivar, 2 eller 3 skärar, 1 par saxar, smycken (nålar, spännen, armringar, fingerringar). Den ena bronsarmringen består av 27 bronsringar!

RÅCKERS

De jordblandade rösen på Ekenäsvägen var ursprungligen 3 stycken men idag finns det endast två stycken kvar, på olika sidor om vägen. Den tredje har förstörts under vägbygget och blev tyvärr aldrig heller undersökt. De har blivit byggda på Lojoåsens sydsluttning. Alsätra rösen hör troligtvis till den samma gruppen av bronsåldersrösen. Det är 400 meter mellan det västligaste och det östligaste röset. Ursprungligen har rösen legat vid strandkanten av en havsvik. Lojoåsen har bildat ett smalt näs på 500 meter mellan två havsvikar eftersom även Svartån varit en havsvik under bronsåldern.

Gravarna dateras till yngre bronsålder, ca 800-600 f.Kr.

Röse I vid vägskylten: Det västra röset blev utgrävt 1938 av Nils Cleve. Röset var 12 m i diameter och endast ½ meter hög. Graven omgavs av en kantring. I mitten av röset på endast 20 cm djup, fanns brända ben (510 gram), resterna av en träurna (15 bitar hartstätning- svepteknik?), en bronsbit från en pincett samt en dubbelknapp av brons (manschett knapp) med en ornerad stjärna på. Knappen är allmän i Danmark och i södra Sverige och dateras där till period IV eller V (800-600 f.Kr.) Man tror att knappen

eventuellt kunde ha fungerat som en bältesbuckla. Olof af Hällström ansåg att graven tillhört en dansk bosättning, men föremålen betyder ju inte att det varit frågan om immigration.

Röse II, den mellersta graven med skylt: Det andra röset blev utgrävt 1945 av Olof af Hällström. Den mätte 14-16 m i diameter och hade en kantring av större stenar. I mitten va graven hittades rentvättade brända ben samt en eldslagningssten av flinta. I ena kanten av graven fanns en sekundärgrav med resterna av en träurna (ett barkkär?) med brända ben samt enkel fingerring av brons. Det intressanta med fingerringen är att det inte finns några motsvarigheter till den i bronsålderskontext. Det finns en liknande ring daterad till merovingertid från Hönsåkerskullen. Sekundärgraven är alltså betydligt senare!!! Men det är även möjligt att graven är tidigare, från äldre järnålder eftersom harstätade urnor förekommer främst under denna tid (t.ex. Kårsämäki)

I gravfyllningen hittades två slipstenar samt ett slipstensfragment. Dessutom hittades en handslipsten, en miniatyrmejsel, bitar av ett slipat stenredskap samt kvartsskärvor. Dessa kommer antagligen från en stenåldersboplats på åsens sydsluttning som Nils Cleve hittade år 1938.

HÖNSÅKERSKULLEN

Alsätra består av flera olika fornlämningar. Ursprungligen har det funnits två bronsåldersrösen på platsen på 15 meters mellanrum, likadana, jordblandade rösen som de vid Räckers. Rösena ligger på en höjd av 25 m.ö.h.

Det ena röset har utgjorts av en stenkista i mitten av röset (3x1 meter). I rösets västra hälft fanns en halvcirkelformad stenkrets men den saknas irösets östra del, eventuellt pga att man fört bort sten därifrån under senare tid. Under folkvandringstiden har man gjort två (500/550-talet e.Kr.) brandgravar i utkanten av det ena rösets stenkrets (2,5 meter från stenkretsen), nära en stor jordfast sten. Under merovingertiden, på 600-talet har man slutligen byggt ett merovingertida brandgravfält (600-800 e.Kr.) över det ena bronsåldersröset. Detta brandgravfält har byggts ovanpå det gamla röset och det finns ett stenlager ända fram till de jordfasta stenarna där de folkvandringstida gravarna påträffats. Även stenkistan innehöll enbart merovingertida föremål, vilket kunde tyda på att kistan fungerat som en skelettgrav under bronsåldern.

Det andra röset som man tidigare trott var omanipulerad visade sig innehålla en sekundär vapengrav från merovingertid under 1990-talet då man gjorde ett provdike i ena kanten av röset.

Platsen grävdes ut för första gången år 1939 av Olof af Hällström. Då trodde han att han höll på att gräva ut ett röse som dateras till merovingertiden. Han kände inte ingen att det var frågan om ett bronsåldersröse. Det var först efter kriget när han återvände till platen för att rekonstruera röset som han insåg att han de facto har grävt ett bronsåldersröse med senare tillägg.

Bronsåldersrösen har ursprungligen varit relativt stora och höga. Idag kan man se det endast på det ena röset. När man sedan under merovingertiden byggt ett nytt gravfält

ovanpå det ena röset så har man plattat till röset så att det idag är betydligt lägre än var det ursprungligen har varit. Röset som af Hällström grävde ut år 1939 innehöll en 3 x 1 meter stor stenkista, i mitten av röset. Kistan innehöll brända människoben. Runt stenkistan fanns en cirkel av runda stenar, typiskt för bronsåldersrösen. Alla fynden inifrån kistan och runt omkring den var dock från merovingertiden, d v s från det senare byggda brandgravfältet. Bronsåldersrösen är ofta fyndtomma. Kistans storlek föreslår att det varit frågan om en skelettgrav, men kroppen har försvunnit i vår sura jordmån.

Under den sista arbetsdagen gjorde af Hällström några spadstick i jorden för att vara säker på att allt var bortgrävt. Han hittade då två brandgravar. Den större var 70 x 45 cm stor och endast 20 cm djup. Gropen innehöll 6,6 kg brända ben och över 80 föremål! Föremålsfynden består av både smycken och vapen. På gropens botten låg 1 sköldbuckla, 2 spjut, en doppsko till ett svärd, 2 halsringar varav den ena var ornerad med silver och är fortfarande unik för Finland, fyra armband samt spännen och nålar, varav den ena har ett djurhuvud. På gropen yta låg ytterligare en halsring, 9 armringar, 7 knivar, spännen och dräknålar samt fragment av en benkam. Föremålen är mycket intressanta: smyckena härstammar från Baltikum medan vapnen har en skandinavisk karaktär. Af Hällström tolkade graven tillhöra en rik hövding som hade följts i graven av två slavinnor eller hustrun. Ella Kivikoski, å andra sidan, tolkade graven tillhöra en man, som troligtvis kommit till Karis från Gotland.

Endast en meter från denna brandgrav hittades ytterligare en brandgrav, men den har alltid blivit tolkad som betydligt fattigare. Den innehöll 1,3 kg brända ben, delar från en sköld, fragment av en armband samt ett spänne, en kniv, två benkammar samt keramik. Af Hällström tolkade graven tillhöra en fattig man. Man bör dock komma ihåg att dessa föremål varit hela innan de lagts på gravbålet. Spännet var dessutom ett importföremål från Baltikum.

Brandgravfältet innehöll över 230 föremål eller fragment av dessa, främst smycken och vapen. Bland fynden fanns tre sköldar, 3 spjutspetsar samt spännen av olika slag. Över 16 kg bränt benmaterial togs dessutom tillvara samt massor av keramik. Gravfältet har även en del intressanta verktyg, en fiskkrok samt nitar och spikar

I det andra outgrävda bronsåldersröset gjorde man ett provdike 1991. I utkanten av röset fann man en brandgrav daterad till merovingertiden. Den innehöll vapen, 2 kastspjut, 1 spjutspets, två knivar, samt delar av en sköld. Endast 300 gram brända ben, samt lite obrända djurben, bl. a hästtänder.

Under 1990-talet gjorde man även utgrävningar i gravfältets omnejd och man påträffade rester av en eller flera järnåldersboplatser, rester av smidjeverksamhet samt ett stolphål som antyder på en byggnad. Man har dock tyvärr inte klarat av att datera boplatserna närmare eftersom man inte haft pengar att låta datera de c-14 prover som man tagit.

GRABBES KANAL

Grabbes kanal kan antagligen ha anknytning till medeltida sjöfart. Den skär igenom den lägsta delen av Lojoåsen och ligger på 20 m.ö.h. Platsen omnämns första gången år 1879 och har utmärkts på karta redan i början av 1900-talet. Då har den varit 500-600 meter lång med en sträckning från Svartån till Kilamossen. Kilamossen utgjorde under slutet av järnåldern utgjorde Låppräskets nordligaste strand. Idag finns det en sträcka på 200 meter kvar av fåran. Den är 10 meter bred och 2,5 meter djup. Kanalen undersöktes 1939 av Olof af Hällström samt år 1974 av Christian Carpelan och Milton Nunez.

Arkeologen Christian Carpelan lät göra en C-14 analys av några jordprover från platsen. Enligt dem kan kanalen dateras till 1160- och 1290/1300-talet (660 ± 100 BP, 790 ± 80 BP). Enligt pollenanalyserna finns det belägg på växter som vuxit i stillastående vatten dessutom har man uppmätt mycket höga kalkhaltigheter.

Grabbes kanal har enligt vissa historiska källor förknippats med byggandet av Raseborgs slott då byggnadsmaterial som t.ex kalk kunde ha transporterats från de inre delarna av landet till byggplatsen. Det finns en mängd folklöre förknippad till platsen och i synnerhet till Nils Grabbe som ägde Grabbacka herrgård under 1500-talet

Fåran har antagligen byggts för att underlätta kommunikationerna mellan Svartån och Låppräsket-Kungsån. Kanalen har eventuellt fungerat som båtdragningsplats. Men varför skulle man ha byggt en så pass stor konstruktion ifall man endast vill dra sin båt över marken? Är det inte mera sannolikt att fåran har använts som en kanal med möjliga slussar? Enligt lokalbefolkningens berättelser lär det ha funnits trösklar inuti kanalen som kunde ha fungerat som slussar. Ifall man verkligen har transporterat kalk så måste ju båtarna ha vägt en hel del och ifall det inte finns ordentligt med vatten så tar de ju i botten.

LILLA NÄSET

Består av olika typer av gravar från mellersta järnåldern, 400-450 e.Kr. Där finns även ett skålgropsberg med 11 stycken små skålar, vilka har hackats in i berget. Runt berget finns ett brandgravfält samt ett två brandgropar. Den ena brandgraven innehöll en holkyxa som fortfarande hade rester utav träskafvet inuti holken, flera pilspetsar av järn och av ben, knivar samt brända människoben. Platsen blev utgrävd 1997 och 1998 av Jan Fast. Man fann även spår av en järnåldersboplats

STORA NÄSET

Hittades av Lars Nyberg men provutgrävdes av Henrik Jansson och Jan Fst år 1999. Dateras till merovingetidens början, d v s 600-600-talen e.Kr. Stora näset ligger endast 200 meter från Lilla näset och det är möjligt att de är varandras efterföljare. Under provutgrävningen fann man två spjutspetsar av Baltiskt ursprung.

BROBCKA (KM 17055:269, 1966)

Är ett stort fornlämningskomplex bestående av både förhistoriska och historiska lämningar. Där finns flera olika typer av järnåldersrösen samt eventuellt samhörande odlings-terasser. Där finns även två rektangulära stensättningar, enkla tarandgravar, varav

endast den ena har blivit utgrävd. De hittades ursprungligen av Lars Nyberg. Den är 10 x 8 meter stor och grävdes ut under åren 1966 och 1968 av Carl Fredrik Meinander. Meningen var att man skulle förevisa gravfältet under det nordiska arkeologimötet år 1967.

Graven dateras till 200- 400-talet e. Kr. Bland fynden finns flera dräktspännen från yngre romersk järnålder, glaspärlor, bronsspiraler, bronskedjor mm. Därifrån härstammar även ett spänne, Karis-spännet, som är betydligt yngre, från slutet av 700-talet eller början av 800-talet. Den hittades intill ena kanten av stensättningen och tros vara en offering.

Spännet tros härstamma från Centrala Ryssland

Jukka Moisanen sållade jordhögar som antagligen härstammar från Meinanders utgrävningar 1966 och 1968. Han hittade en massa små föremål till.

20 meter från denna grav finns en mindre tarand grav som är outforskad. Alldeles intill stigen till denna grav finns en malsten.

Man känner dessutom till 9 rösen från området men deras funktion är oklar. Där finns även grunderna till ett gammalt torp från början av 1900-talet, källaren och trädgården. De omkringliggande odlingsterrasserna kan möjligtvis dateras till torpets användningstid.

RASEBORGS SLOTTSRUIN

Karis är den första socknen i Västra Nyland som omnämns i ett skriftligt dokument från år 1326. Detta dokument rör en uppgörelse mellan Karisborna och staden Reval och berättar ytterligare om handelskontakter och seglation till den estniska kusten från Karis trakten.

Slottet är möjligtvis grundat av Bo Jonsson Grip eftersom det finns en medeltida källa som omnämner byggandet av Raseborg år 1374. Det är möjligt att borgen fått sitt namn efter en nordtysk borg Ratzeburg. Man vet inte exakt när borgen har byggts men utanför slottet finns ett dubbelsidigt pålverk som tidigare stått ute i vattnet. Dendrokronologiska prover från dem visar att pålverket har byggts år 1426-1427. Raseborg har alltså funnits där senast då. Henry Rask tror att Raseborg byggts kring 1370-1380-talet.

Raseborg byggdes för att erbjuda svenskarna en strak och fast bas i Finska viken samt som konkurrens för den allt starkare Reval. Den svenska statsmakten ville även kontrollera den nyländska allmogens handel i Reval (Tallinn). Därför var det naturligt att bygga borgen invid utloppet av Kungsån, vilken utgjorde en viktig handelsväg till Reval (via Kungsån till Läppträsket och därifrån längs med Svartån upp till Lojo och slutligen till Tavastland).

Till en början lydde Raseborg under Åbo slott men efter Engelbrektupproret år 1434 övertogs borgen av slottsherren i Viborg, Krister Nilsson av Vasaätten som år 1442 efterträddes av Karl Knutsson Bonde. Bonde regerade över Raseborg åren 1465-1467 då han för andra gången störtades från tronen som svensk konung. Dessa år betraktas som borgens glansperiod. När Karl kom till Raseborg behöll han sin kungatitel och han styrde västra Nyland som ett småkungadöme. När han återkallades till Sverige år 1467 förde han

härifrån med sig en lokal flicka Kristina Abrahamsdotter som hade fött honom en son. Då kungen på sin dödsbädd legaliserade förhållandet blev Kristina för en kort stund drottning över Sverige.

Lars Axelsson Tott bosatte sig på Raseborg på sommaren 1468. Hans familj skulle komma till Raseborg under hösten samma år. Hans hustru Katharina Johansdotter med son, seglade med en holk den 11 november från Danmark, via Lübeck till Reval (Tallinn). Resan gick lyckligt trots den sena årstiden men färden från Reval till Raseborg slutade i att skeppet förliste i hård storm under natten 21-22 november. Fartygets kapten Hanneke Vrome, besättningen och alla passagerarna, sammanlagt över 180 personer drunknade. Detta var en av de svåraste olyckorna som hade drabbat Hansastaden Lübeck och en minneste över det skedda restes utanför en av stadens portar. Skeppet var fullastat med värdefulla varor och speciellt sportdykare i Finland har sökt efter vraket länge. Enligt sägnen lät Tott bygga Karis medeltida stenkyrka efter minnet av hans hustru. Kyrkan är tillägnad Heliga Katharina. De äldsta delarna av Karis medeltida kyrka härstammar enligt Markus Hiekkanen från 1460-talet. Tott regerade över Raseborg fram till sin död år 1483.

Under slutet av 1400-talet hade borgen redan förlorat sin betydelse eftersom landhöjningen gjorde att djupgående skepp ej längre kunde gå upp till slottet. Kontakten med Reval var fortfarande livliga och borgen hade kvar sin ställning som förvaltningscentrum för regionen.

År 1520 skulle Gustav Vasa lägga ned Raseborg men han ångrade sig efter ett besök på slottet år 1530. Han gav order om reparationer med det medeltida länsväsendets tid var dock ute. När Gustav Vasa grundade Helsingfors 1550 som en motpol till den gamla hansastaden Reval blev Raseborgs öde beseglat. Länets administration flyttades till Helsingfors och borgen blev lämnad åt sitt öde.

På 1800-talet väcktes ett nytt intresse för Raseborgs ruiner. En hårdhänt restaurering skedde mellan åren 1891 och 1893. En byggnadsarkeologisk undersökning av ruinerna inleddes på 1930-talet och fortsatte på 1960-talet. Det som vi ser idag är ett resultat från 1980-talet.